PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA PRZEZ RODZICÓW LUB OSOBY SPRAWUJĄCE OPIEKĘ W INSTYTUCJI OPIEKI

Żłobku Wesołe Misie w Siedlcach

1. Cel uruchomienia procedury

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego dziecka dotkniętego problemem przemocy w rodzinie lub/oraz będącego ofiarą przestępstwa.

2. Osoby odpowiedzialne za przebieg procedury

Wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni żłobka, którzy mają podejrzenie, że dziecko doświadcza przemocy i/lub jest ofiarą przestępstwa.

3. Jak rozpoznać przemoc:

1. SYGNAŁY W ZACHOWANIU DZIECI UPOWAŻNIAJĄCE NAUCZYCIELI

DO PODJĘCIA PROCEDUR ZWIĄZANYCH Z PRZEMOCĄ FIZYCZNĄ,

EMOCJONALNĄ, ZANIEDBANIEM LUB MOLESTOWANIEM

Umiejętność rozpoznawania symptomów przemocy wobec dzieci jest konieczna, by móc ochronić je przed krzywdzeniem i zaniedbywaniem.
Wystąpienie pojedynczego objawu na ogół nie jest dowodem na to, że dziecko doświadczyło krzywdzenia. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź kilka objawów występuje jednocześnie, prawdopodobieństwo, że mamy do czynienia z przemocą wobec dzieci zdecydowanie wzrasta.

1.1 Dzieci nie zawsze mówią o tym, że były krzywdzone.
Czasami sprawca grozi im bądź zmusza do milczenia. Mogą obawiać się, że przemoc się nasili albo będzie częstsza, jeśli komuś o tym powiedzą. Niekiedy obwiniają siebie i wierzą, że zasługują na takie traktowanie. Dzieci wychowywane w domach pełnych przemocy mogą uważać ją za rzecz normalną.

1.2 Niektóre sygnały mogą wskazywać na każdy rodzaj przemocy:
-zmiana w zachowaniu dziecka czy jego sprawowania w żłobku;
-dziecko wygląda na czujne i ostrożne albo łatwo je spłoszyć;
- dziecko ociąga się przy wychodzeniu ze żłobka lub z domu kolegi, sprawia wrażenie, jakby niechętnie wracało do domu.

1.3 Przemoc fizyczna to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciał. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne.
Dziecko poddawane przemocy fizycznej może:
- mieć siniaki niewiadomego pochodzenia, oparzenia, sińce pod oczami, ślady po

ugryzieniu, złamania kości, czy inne obrażenia.
-Jeśli dziecko podaje wyjaśnienia, brzmią one mało wiarygodnie albo za każdym razem są inne;
-unikać kontaktów społecznych albo wydawać się wycofane;
-zachowywać się agresywnie: bić się z innymi dziećmi, niszczyć albo wyrzucać rzeczy;
- wyglądać na zaspane albo przemęczone, mówić o kłopotach ze snem bądź nocnych koszmarach;
- wyglądać na przestraszone w obecności rodziców lub innych dorosłych, bać się rodzica lub opiekuna;
- wyglądać na przygnębione lub smutne, często płakać;
- często kłamać,
- zachowywać się w taki sposób, z jakiego już wyrosło - na przykład ssać kciuk albo kiwać się;

Rodzic lub opiekun:
- podaje sprzeczne i nieprzekonujące informacje wyjaśnienia dotyczące obrażeń dziecka, bądź w ogóle odmawia wyjaśnień;
- stosuje surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne;
- ciągle obwinia i krytykuje dziecko;
- nadużywa alkoholu lub narkotyków.

1.4 Przemoc seksualna to angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą.

Wykorzystywanie seksualne dzieci odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz do zachowań bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Dziecko, wykorzystywane seksualnie, może:
- bać się określonej osoby albo określonych miejsc;
- być wycofane, depresyjne, infantylnie się zachowywać;
- mieć trudności w relacjach z rówieśnikami;
- reagować w sposób niezwykły lub nieoczekiwany na pytanie, czy było przez kogoś dotykane;
- przejawiać dziwne niezwykłe dla swojego wieku zachowania, być nadmiernie rozbudzone;
- mieć trudności z chodzeniem lub siadaniem, doświadczać bólu intymnych części ciała
- okazywać nieuzasadniony lęk przed badaniami lekarskimi;
- rysować obrazki, które przedstawiają akty seksualne lub wydają się nadmiernie skoncentrowane na tych częściach ciała, które mogą uczestniczyć w aktywności seksualnej (genitalia, piersi, usta, odbyt);
- wyglądać na niezwykle zajęte albo nadmiernie skoncentrowane na genitaliach oraz seksualnych czynnościach i słowach;
- uciekać;
- moczyć się lub zanieczyszczać pościel, (jeżeli dziecko przedtem tego nie robiło).

Rodzic lub opiekun:
- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy);
- nadużywa alkoholu lub narkotyków;
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza najbliższej rodziny;
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami.

1.5 Przemoc emocjonalna to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, miłości, wymagania i oczekiwanie wobec dziecka, którym nie jest w stanie sprostać.

Dziecko, które jest ofiarą przemocy emocjonalnej, może;
- mieć trudności z zaprzyjaźnianiem się;
- wykazywać zaburzenia jedzenia (niedojada, nadmiernie się objada, wymiotuje)
- unikać robienia różnych rzeczy wspólnie z innymi dziećmi;
- wyglądać na bardzo przestraszone lub przygnębione;
- ciągle się czegoś domagać albo być bardzo posłuszne;
- zachowywać się w sposób nieadekwatny do wieku (jak osoba dorosła, na przykład matkować innym dzieciom lub zbyt infantylnie);
- zachowywać się, jakby było młodsze niż jest, na przykład ssać kciuk, kiwać się, uderzać głową o ścianę;
- moczyć się lub zanieczyszczać pościel;
- wykazywać opóźnienia w rozwoju fizycznym bądź emocjonalnym;
- dokonywać prób samookaleczenia;
- mieć trudności ze snem, bać się chodzić spać, objawy hipochondrii, histerii, obsesji, fobii.

Rodzic lub opiekun:
- ciągle obwinia, poniża strofuje dziecko;
- nie interesuje się problemami dziecka, otwarcie odrzuca dziecko;
- faworyzuje jedno z rodzeństwa;
- w oczekiwaniach i wymaganiach wobec dziecka nie bierze pod uwagę jego możliwości;
- nadużywa alkoholu i narkotyków.

1.6 Zaniedbanie – to nie zaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna, nie zapewnianie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.
Sygnały, że dziecko jest zaniedbywane, mogą być między innymi takie:
- dziecko jest nieobecne w żłobku,
- nie otrzymuje koniecznej opieki medycznej: szczepień, okularów, nie leczone są dolegliwości, brak opieki dentystycznej;
- następuje u dziecka spadek wagi albo nieadekwatne przybieranie na wadze;
- brak nadzoru osób dorosłych;
- jest często brudne i nieuczesane, nieprzyjemnie pachnie;
- często jest ubrane nieadekwatnie do pogody.

Rodzic lub opiekun:
- rodzice nie interesują się sprawami dziecka;
- nie przychodzą na umówione spotkania dotyczące dziecka;
- rodzice nadużywają alkoholu, narkotyków.

Występowanie każdego z tych sygnałów w żadnym razie nie jest dowodem, że dziecko jest ofiarą przemocy. Kiedy jednak się one powtarzają lub współwystępują, może to oznaczać, że już czas bliżej przyjrzeć się sytuacji i rozważyć ewentualność występowania przemocy

wobec dziecka. Przemoc wobec dziecka ma długotrwałe konsekwencje, często na całą resztę życia.
W porównaniu z dziećmi, które nie doznały przemocy, te pokrzywdzone z większym prawdopodobieństwem mogą:
- stać się ofiarami przemocy w przyszłości;
- stać się sprawcami przemocy;
- uwikłać się w przyszłości w przestępczość kryminalną z udziałem przemocy.

4. Sposób postępowania

W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia, że dziecko doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej i zaniedbania, każdy pracownik który zauważy nieodpowiednie zachowanie rodzica, opiekuna czy osób sprawujących opiekę w instytucji opieki sprawa ma się podobnie :

1) przekazuje niezwłocznie informację na ten temat dyrektorowi

2) wychowawca/pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę z dzieckiem, mającą na celu wstępne zweryfikowanie informacji o doznawanej przemocy (pochodzące od dziecka, świadka, z obserwacji) i rozpoznanie sytuacji dziecka, z uwzględnieniem zasad:

- rozmowa powinna mieć uzasadniony powód (zainicjowana przez dziecko lub dorosłego podejrzewającego, że dziecko doświadcza przemocy),

- zapewnienie odpowiedniego miejsca, czasu i warunków do rozmowy oraz sporządzenie dokumentacji rozmowy (notatka służbowa),

- ustalenie stanu emocjonalnego dziecka, zakresu przemocy, osób chroniących dziecko, stopnia zagrożenia;

3) wychowawca/psycholog/pedagog ocenia sytuację ucznia korzystając ze specjalnego narzędzia „Postępowanie w związku z wystąpieniem przemocy wobec dziecka dla pracowników oświaty" dostępnego pod adresem:

https://www.niebieskalinia.pl/algorytmy/dla-oswiaty obejmującego KWESTIONARIUSZ do oceny sygnałów ostrzegawczych mogących wskazywać, że dziecko jest ofiarą przemocy, oraz ALGORYTM zawierający wskazówki do postępowania w związku z podejrzeniem;

4) dyrektor sporządza opis sytuacji rodzinnej dziecka

5) dyrektor przygotowuje do przekazania rodzicom/opiekunom listę placówek pomocy dziecku i zobowiązanie rodziców do konsultacji ze specjalistą (psycholog, lekarz i in.);

6) dyrektor powołuje zespół który opracowuje plan pomocy dziecku i wsparcia rodziny oraz decyduje wspólnie o podjęciu działań interwencyjnych, którymi są:

- rozmowa z rodzicem lub opiekunem niekrzywdzącym (ustalenie wspólnie zakresu działań pomocowych i wsparciowych, poinformowanie o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec dziecka i obowiązku zgłaszania przez żłobek do sądu rodzinnego lub prokuratury przypadków przemocy),

- uruchomienie procedury Niebieskiej Karty;

7) zespół monitoruje realizację planu pomocy dziecku i wsparcia rodziny;

8) w sytuacji, gdy przemoc nie została zahamowana, dyrektor zawiadamia sąd rodzinny i/lub prokuraturę o sytuacji dziecka, wzywa lekarza lub powiadamia policję o stanie zdrowia dziecka; dalszy tok postępowania należy do kompetencji powiadomionych instytucji.

Dyrektor powiadamia pozostałych członków zespołu, przeprowadza rozmowę z dzieckiem, ocenia sytuację dziecka, sporządza notatkę do dokumentacji,

przygotowuje listę placówek pomocy dziecku i rodzinie oraz zobowiązanie rodziców do konsultacji specjalistycznej, uczestniczy w opracowaniu planu pomocy rodzinie, wspólnie z zespołem podejmuje decyzję o działaniach interwencyjnych, wypełnia formularz Niebieskiej Karty i przekazuje ją do Zespołu Interdyscyplinarnego, monitoruje realizację zobowiązań przez rodzinę, udziela wsparcia psychologicznego dziecku;

Dyrektor: wspólnie z zespołem podejmuje decyzję o działaniach interwencyjnych, zawiadamia sąd rodzinny, prokuraturę, policję, pogotowie.

<u>Przydatne dokumenty</u>

- Niebieska Karta – część A i B przekazywana lokalnemu zespołowi interdyscyplinarnemu.
- Prośba do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.
- Zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- Plan działań pomocowych i wsparciowych.
- Zobowiązanie rodzica do podjęcia konsultacji specjalistycznej.